

свій, а як чужий, у межах, визначених особою, для якої об'єкт залишається своїм. Даний спосіб цивільного обороту передбачає фактичний рух блага від однієї особи до іншої (передача).

В. В. Валах

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова,
адвокат із сімейних та спадкових справ

ОКРЕМІ ПИТАННЯ РОМЕЖУВАННЯ КАТЕГОРІЙ «ЗЛИТТЯ» ТА «ПРИЄДНАННЯ» ПРИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

У чинному законодавстві України однозначне визначення реорганізації відсутнє, але під нею законодавець розуміє як один із способів припинення юридичної особи з переходом всіх прав та обов'язків до правонаступника [1, ч. 1, ст. 104], так і один із способів утворення нової юридичної особи [1, ч. 1, ст. 56]. Зокрема юридична особа припиняється в результаті реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації. У разі реорганізації юридичних осіб майно, права та обов'язки переходять до правонаступників [1, ч. 1, ст. 104]. Як бачимо, злиття та приєднання є одними зі способів реорганізації юридичної особи, у цих процесах мають брати участь мінімум дві юридичні особи. Наслідком злиття та приєднання є припинення існування юридичних осіб, які беруть участь у цих процесах та створення іншої юридичної особи — правонаступника прав та обов'язків тих, що припинилися. Таке розуміння не дає нам можливості визначити особливості процедур злиття та приєднання задля їх розмежування. Водночас можна констатувати, що реорганізація у формі злиття та приєднання характеризується як універсальне правонаступництво, що є виключно добровільним [4, с. 96] способом утворення чи припинення суб'єкта господарювання, оскільки

здійснюється за рішенням власника (власників) або уповноважених ним органів.

Спеціальне законодавство частково дає відповідь на вищепоставлене питання. Так, злиттям акціонерних товариств визнається виникнення нового акціонерного товариства- правонаступника з передачею йому згідно з передавальними актами всього майна, всіх прав та обов'язків двох або більше акціонерних товариств одночасно з їх припиненням [3, ч. 1, ст. 83]. Приєднанням акціонерного товариства визнається припинення акціонерного товариства (кількох товариств) з передачею ним (ними) згідно з передавальним актом усього свого майна, прав та обов'язків іншому акціонерному товариству — правонаступнику [3, ч. 1, ст. 84]. При цьому процедура приєднання акціонерних товариств здійснюється аналогічно порядку, визначеному для злиття акціонерних товариств [3, ч. 6, ст. 84]. Відтак, при злитті усі акціонерні товариства, що беруть у цьому участь, припиняються й виникає нове акціонерне товариство, яке до злиття не існувало взагалі. При приєднанні такого не відбувається: щонайменше одне акціонерне товариство припиняється, а його майно (у широкому сенсі) передається акціонерному товариству, яке існувало до приєднання й продовжує існувати після припинення приєднання з новим (збільшеним) об'ємом прав та обов'язків.

Необхідність прикладного застосування злиття та приєднання у практичній діяльності обумовила наявність у спеціальному законодавстві більш детальних визначень та порядку здійснення вказаних процесів [5, с. 22]. Зокрема нормативно-правовими актами центральних органів виконавчої влади регламентовано злиття та приєднання страховика, злиття комерційних банків, злиття та приєднання інвестиційних фондів тощо.

Слід зазначити, що злиття та приєднання як різновиди реорганізації є близькими до способів злиття за європейським законодавством. Зокрема у Третій директиві ЄС «Про злиття» [6] дано наступні визначення кожному з видів злиття: а) злиття шляхом придбання є процедурою, під час якої одне чи більше товариств припиняються без процедури ліквідації та переводять до іншого товариства всі свої активи та пасиви в обмін на

випуск акціонерам товариства (товариств), яке купують, своїх акцій товариства та на грошові виплати, які не можуть перевищувати 10 % номінальної вартості таким чином випущених акцій; б) злиття шляхом створення нового товариства є процедурою, під час якої одне чи більше товариств припиняються без процедури ліквідації та переводять всі свої активи і пасиви до товариства, яке вони засновують, в обмін на випуск акцій своїм акціонерам у новому товаристві, можливо, та на грошові виплати, які не можуть перевищувати 10 % номінальної вартості таким чином випущених акцій. (Зауважимо, що до 1 листопада 2017 року Україна повинна наблизити своє законодавство до законодавства ЄС шляхом упровадження, зокрема, й положень вказаної Третьої директиви ЄС).

З вищенаведеного можна вивести наступні ознаки злиття та приєднання як різновидів реорганізації: 1) припинення одного або всіх учасників реорганізації; 2) наявність універсального правонаступництва; 3) добровільний характер зазначених процесів; 4) здійснення злиття та приєднання шляхом обміну відповідних акцій (паїв, часток) (відсутність їх купівлі-продажу); 5) утворення у разі злиття нового суб'єкта господарювання. На відміну від інших способів реорганізації у результаті приєднання відбувається лише припинення існуючого суб'єкта господарювання, без утворення нового, хоча у ст. 56 ГК України приєднання називається також одним із способів утворення нового суб'єкта господарювання.

Література

1. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV із зм. та доп., внес. згідно із Законами України; станом на 02.11.2016 р. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua>. — Назва з екрану.
2. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV із зм. та доп., внес. згідно із Законами України; станом на 08.12.2016 р. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua>. — Назва з екрану.
3. Про акціонерні товариства [Електронний ресурс] : Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI із зм. та доп., внес. згідно із Законами України; станом на 01.01.2017 р. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>. — Назва з екрану.

4. Дуканов С. С. Прекращение юридических лиц / С. С. Дуканов. — М. : Юрид. лит., 2008. — 224 с.
5. Рябота В. В. Захист прав акціонерів при злитті та поглинанні акціонерних товариств в Україні : монографія / В. В. Рябота. — К. : Вид. дім «Києво-Могилянська акад.», 2007. — 159 с.
6. Third Council Directive 78/855/EEC of 9 October 1978 based on Article 54 (3) (g) of the Treaty concerning mergers of public limited liability companies // OJ L 295. — 20.10.1978. — P. 36.

Е. М. Корнеева

старший преподаватель кафедры гражданско-правовых дисциплин Одесского национального университета имени И. И. Мечникова

К ВОПРОСУ О ФУНКЦИЯХ И РАЗМЕРЕ УСТАВНОГО КАПИТАЛА ОБЩЕСТВ С ОГРАНИЧЕННОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТЬЮ

Действующее законодательство Украины, в частности ст. 144 Гражданского кодекса Украины [1], ст. 80 Хозяйственного кодекса Украины [2], ст. 50 Закона Украины «О хозяйственных обществах» [3], оперирует понятием «уставный капитал», не раскрывая при этом его содержания. Также содержит, но не раскрывает понятия уставного капитала ст. 12 Проекта Закона Украины «Об обществах с ограниченной и дополнительной ответственностью» [4].

Однако, в научной литературе отмечается, что уставный капитал представляет собой общую стоимость (или денежную оценку) имущества, вносимого всеми учредителями (участниками) в качестве оплаты приобретаемого права участия в обществе [5]. Другими словами, сумма уставного капитала, которая указывается в уставе общества, — это номинальная цифра, которая определяет лишь совокупную оценку вкладов участников на момент их внесения.

Мы разделяем точку зрения Р. Л. Нарышкиной относительно трех основных функций уставного капитала акционерного